

Vingar av glas

Vingar av glas skildrar en ung flickas uppror mot patriarkat och gamla traditioner. Samtidigt belyser den utmaningen i att finna en identitet i ett nytt samhälle, när man har sina kulturella rötter i ett annat.

Faderns kärlek ställs mot dotterns frihetsbehov i en realistisk film om dagens Sverige.

Rekommenderad från åk 6

En filmhandledning av
Louise Lagerström

Filmens handling

Artonåriga Nazli Kashani är född i Iran men har levt större delen av sitt liv i Sverige. Sedan hennes mor gått bort i cancer lever hon med sin far, som är arbetslös skådespelare, och sin äldre syster Mahlin.

När fadern enligt sitt lands traditioner börjar se sig om efter potentiella äkta män till sina döttrar blir det upp-takten till en våldsam frigörelseprocess för Nazli.

Nazli, som ofta kallar sig "Sara Lindström", vill vara svensk och leva som sina jämnåriga svenska kamrater. Så när fadern försöker få henne bortgift med en kusin gör hon allt för att betona sin självständighet.

Hon söker olika arbeten för att kunna finansiera de körkurslektioner som skall ge henne ett åtråvärt MC-kort. Det visar sig dock nästan omöjligt att skaffa ett jobb så när hennes kusin Hamid, som också är hennes tilltänkte man, erbjuder henne ett jobb i sin videbutik tackar hon motvilligt ja. Hamid uppväktar henne flitigt.

Johan, en ung man med trassliga levnadsförhållanden gör en kväll, när Nazli arbetar ensam, ett misslyckat rån försök mot videbutiken. Sedan Johan bönat och bett att Nazli inte skall polisanmäla honom, blir hon istället förälskad och de två blir snart ett par.

Hamid provoceras av Nazlis motvilja mot honom och en kväll blir han aggressiv och försöker våldta henne på kontoret bakom butiken. Nazli försöker få fadern att inse vad kusinen gjort och ställer till en scen vid

När upphör man att vara invandrare? Nazli är född i Iran men har bott i Sverige större delen av sitt liv och känner sig som svensk. Sara Sommerfeld gestaltar en tjej med skinn på näsan.

systemens bröllop. Men eftersom fadern vägrar tro på hennes berättelse bestämmer hon sig för att lämna sin familj. Nazli tar sin tillflykt till Johan som lever under ständigt hot om att bli vräkt från sin lägenhet, men föredrar ändå det framför den spända situationen hemma.

Johan försöker medla mellan den djupt bedrövade fadern och den skuldmedvetna Nazli och till slut träffas de båda och efter en nödvändig uppgörelse, där deras olika ståndpunkter ventileras, återförenas Nazli med sin far.

Nazli har nu insett att hon är både svensk och iransk och att hon och fadern kan jämka sina olika värderingar. För att slippa ytterligare konflikter ber hon Johan om förstäelse för att de inte kan ses på ett tag. Trots att Johan känner sig utnyttjad och besviken vidhåller Nazli sitt val.

Stärkt av insikten om vem hon är och faderns nya stöd börjar Nazli ta körlektioner som hon får gratis mot att hon arbetar på, och organiserar, körskolans röriga kontor. Efter en intensivkurs är MC-kortet hennes och på plats att gratulera står den stolta fadern och, till hennes förvåning, även Johan.

En stämning av försoning råder nu i familjen där de nygifta, Hassan och den gravida Mahlin går i väntans

tider. Med nyfunnen styrka och frihet skjutsar Nazli sin svenska pojkvän på motorcykeln mot solnedgången i horisonten.

Det nödvändiga upproret

Vingar av glas etablerar med inledningens sångtext "Don't need to ask for your permission" huvudpersonen Nazlis inställning till sin situation. Ingen skall tala om för henne vad hon skall göra eller vem hon skall vara.

Som dotter i allmänhet, och dotter till en muslim i synnerhet, blir hennes uppror dubbelt. När fadern föreslår en lämplig man för henne att gifta sig med känner hon sig fångad och kränkt. Hon har så mycket hon vill göra först. Bland annat skaffa ett arbete och ett MC-kort. Att gifta sig skulle sätta stopp för hennes självständighetsprocess men framför allt tycker hon att hon har rätten att välja sin make själv, någon hon älskar.

Som alla tonåringar testar Nazli gränser. Trots att hon vet att det provocerar fadern både röker hon och går i tajta korta kjolar. När fadern sedan säger att det får bli över hans döda kropp som hon får tatuera sig, så vet de båda att hennes testande av hans tålmodighet håller sig inom rimliga gränser. Hon är medveten, som hon säger till sin kamrat Lotta, att tjafs hör till när man skall gå på fest. Även

om hans välvilliga bevakande går lite väl långt då han sover vid ytterdörren för att se när hon kommer hem. Det fysiska uttrycket för faderns protester inskränker sig till högljutt dammsugande under den bakfulla och sovande dotterns säng.

Egentligen liknar det till en början alltså vilket tonårsuppror som helst. Men när fadern börjar föra giftermål på tal hårdnar situationen. Nu handlar det inte bara om att vara rebellisk tonåring. Hela Nazlis framtid står på spel. Nu om inte förr måste hon som kvinna ta ställning till den tradition som hennes föräldrar uppfostrats i och som de hoppats att hon skulle föra vidare.

Nazlis uppror blir också ett uppror mot ett patriarkaliskt system i hennes familj och kultur. Männen, som bestämmer allt, ser även till att bröllop blir en uppgörelse dem emellan. Hon inte bara tatueringer av kvinnokamps-symbol på axeln. Hon trotsar också sin far, ifrågasätter hela traditionen och ger igen mot den man som skymfat henne.

★ Nazli som är den yngsta av systernarna står för det rebelliska i familjen medan storasystern Mahlin står för lydnad och anpassning till traditioner. Det ger naturligtvis upphov till en konflikt dem emellan även om de förblir goda vänner. Jämför hur Mahlin finner sig i situationen och på vilket sätt det tar sig uttryck i filmen. Till exempel hennes sökande efter faderns blick för godkännande innan hon svarar ja på sitt eget bröllop.

Mellan två identiteter

"Du är väl inte muslim, är du det?", säger Nazlis bästa vän Lotta. "Jag vet inte vem jag är", replikerar Nazli. Förutom det fadersuppror som Nazli i filmen genomgår utkämpar hon även en inre kamp mellan sina två nationella och kulturella identiteter. Det gäller både på det privata familjära planet och hennes framtida roll i det svenska samhället.

I filmens inledande scen går Nazli på en anställningsintervju för ett jobb som kyrkvaktmästare. I sin ansökan har hon sagt att hon heter Sara Lindström, en liten lögn som snart avslöjas. Till sitt försvar påpekar hon att de annars hade dömt ut henne som "en sådan där som bär slöja" och hon hade inte ens blivit kallad till intervju.

Nazli tänker sig att ett svenskt namn är ett första steg till assimilering, ett sätt att få in foten på arbets-

marknaden. Hon ser avundsjukt på hur hennes bästa väninna med lätt-het skaffar attraktiva jobb.

Att vara hälften svensk, hälften iranier, ställer till problem för Nazli. Å ena sidan är hon van vid stränga regler och muslimers tradition att gifta sig med till exempel kusiner, å andra sidan kallar hennes svenska vänner det för incest och undrar hur hon kan stå ut med en så omodern pappa.

Nazli gör sitt bästa för att anpassa sig till det svenska samhället. Hon är till och med beredd att ge upp en del av sin identitet för att bättre assimilera sig.

Till en början kämpar hon emot det mesta som den muslimska traditionen står för. Namnbytet är ett första steg, att betona sin självständighet som kvinna i ett patriarkat är ett annat liksom att skaffa jobb och körkort.

★ Nazli ljugar för prästen under intervjun och hon får naturligtvis inte jobbet. Gjorde hon rätt när hon uppgav falskt namn? Finns det fog för hennes rädsla att bli diskriminerad om hon står för sitt ursprung? Fundera kring hur det ser ut i arbetslivet i vårt land? Vilka chanser skulle Nazli ha att få ett jobb? Skall man behöva ljuga eller byta namn bara för att få ett arbete eller är det människors attityd som behöver förändras?

Även inför Johan vidhåller Nazli att hon heter Sara. Han avslöjar henne emellertid snabbt och säger att han tycker att hennes persiska namn (som Nazli skämtsamt berättar betyder den "svärförtade") är både vackert och passande. När han frågar om före detta pojkvänner erkänner hon att de inte varit många.

Detta är något hon i sitt svenska perspektiv nästan skäms för. Hon befärdar att han inte skall vara intresserad längre och säger uppgivet att hon aldrig kommer att bli svensk hur mycket hon än vill. Hamid däremot ställer samma fråga och förväntar sig att hon skall svara att hon är oskuld. Johan blir intresserad av Nazli förutsättningslöst och att hon är muslim verkar han bara tycka är exotiskt.

★ Fundera kring på vilket sätt Johan visar respekt för hennes bakgrund men hur han samtidigt raserar hennes förtroende då han kallar hennes pappa och familj för konstig. Är det egentligen respekt han visar eller

handlar det mer om att hennes bakgrund är annorlunda och spännande osvenskt?

Vändpunkten för Nazli och hennes far kommer då de har ett upprivande gräl om sina olika värderingar.

Plötsligt går det upp för henne att det kan gå att kombinera de två kulturerna. Det går att stå med fötterna i två traditioner och ändå lyckas bli en hel människa. På ett rent symboliskt plan visualiseras detta av ett litet rullskridskoåkande barn som bär chador, en heltäckande mörk slöja, och som Nazli får syn på i förortscentret där hon bor. I det barnet förenas de två världarna, den traditionella muslimska och den svenska.

Faderns dilemman

Vingar av glas är inte bara en film om en ung flickas frigörelse. Lika mycket handlar den om hennes far och det dilemma han ställs inför då han försöker leva upp till det som förväntas av honom.

Abbas Kashani har övergivit en karriär som skådespelare i Iran för att skapa en bättre och tryggare tillvaro för sina barn i Sverige. Ett faktum han aldrig upphör att betona för sina döttrar och Nazli anklagar honom för att genom martyrskap få sin vilja fram.

Vi ser hur han förgäves försöker upprätthålla sin yrkesstolthet i det nya landet men lyckas inte kommunicera med de barn han spelar teater för. Förnedrad och trött konstaterar han att han aldrig kommer att känna sig hemma i det svenska språket.

★ Nazli är i smyg och tittar på pappans premiär. Med sig har hon ett fång rosor. Hon smiter dock innan föreställningen är slut, möter Abbas utanför och låtsas att hon missade föreställningen. Fundera över Nazlis känslor när hennes far utsätts för den förnedrande situationen med barnen. Varför går hon därifrån?

Scenen då fadern spelar barnteater sätter fingret på faderns situation och ställning i det nya land han valt att låta sina döttrar växa upp i. Barnen i publiken reagerar grymt men uppriktigt då de säger att de inte förstår vad han säger, att han säger orden på fel sätt. De vuxna i personalen talar om att barn behöver enklare underhållning, kanske en clown och när Abbas ber om att han skall få försöka igen säger dom att det nog blir svårt "schemamässigt". ★ Händelsen blir en skriande påmin-

nelse om att fadern faktiskt har fått ge upp mycket av sitt liv. Från att ha varit en ansedd skådespelare i sitt hemland "förpassas" han nu till barnteater och inte ens det blir lyckat. Är kanske hans nya roll just att bara vara en clown, någon som skall roa utan ömsesidigt utbyte?

★ Fadern, och många andra invandrare i Sverige, må ha fått det materiellt bättre än i sina hemländer. Men hur ser den immateriella välfärden egentligen ut? Vad får han och andra för stimulans i sitt nya liv? Fundera kring hur man som en invandrare riskerar att hamna i ett utanförskap, som mindre värd. Vilka skillnader finns mellan första och andra generationens invandrare? Har vi svenskar svårt att ta till oss det som är annorlunda och främmande?

Ansiktet utåt

"Folk tänker med ögonen", säger Abbas. Enligt honom blir man bedömd efter det andra ser på ytan. Vi ser hur han dammar av gamla persiska väggprydnader för att hans släktingar skall förstå att han håller på traditionerna. För honom är det väldigt viktigt att han i sin familjs ögon och utåt sett framstår som en rätttrogen muslim samt att han har den manliga kontrollen över sitt hem. Han brottas med uppgiften och vi ser ofta hur han i sin döda hustrus porträtt försöker hämta styrka, tröst och råd. Det är henne han lovat att se till att dottrarna får gifta sig med respekterade män. Aldrig har han reflekterat över att det skulle vara något fel i att gifta bort sina döttrar.

För honom handlar det också om en förlorad heder ifall flickorna inte gifter sig. Det som stärker hans dilemma och gör att han känner sig tvungen att ge Nazli till Hamid är den ekonomiska utpressning kusinen indirekt utövar genom ett bilköp som fått Abbas ekonomi att haverera och indirekt tvingat honom att använda dottern som handelsvara.

★ Nazlis kusin Hamid skryter gärna om sin lyckade karriär, butiken, sitt feta bankkonto och sin nya Mercedes. Han har tvingat in Abbas i en ekonomisk rävsax genom bilaffären och kostar sedan på att förlöjliga honom för att han tror sig vara skådespelare. En annan släkting tycker också att Abbas försöker vara märkvärdig och ogillar att han inte lärt dottrarna persiska.

Fundera kring hur Abbas känner sig gentemot sina mer lyckade släk-

tingar och hur han mer eller mindre tvingas se sina döttrar gifta med ekonomiskt starka försörjare.

Det skulle kunnat vara lätt att avspisa Nazlis far som hårdhärtad och oförstående. Han misstror sin dotter och litar hellre på männen i släkten. Endast motvilligt vill han tro Nazlis berättelse om våldtäktsförsöket och föredrar att dra ett streck över historien snarare än att stå upp för dottern. Men filmen lyckas balansera upp hans karaktär och ge så många förklaringar som möjligt till hans handlande.

Vingar av glas presenterar en far som slits mellan gamla ideal och en stor kärlek till sina barn som han faktiskt uppfostrat själv. Vi ser ömsinta bilder av Abbas som handlar, städar och hänger döttrarnas underkläder. Han är till slut den som tar initiativet till försoning och i filmens slut har han ändå öppnat en dörr för vidare kommunikation.

★ Diskutera om *Vingar av glas* på ett trovärdigt sätt ger förståelse för både döttrarnas och faderns situation?

Filmens verklighet

Fler och fler människor i vårt land lever med rötter i andra kulturer och traditioner. Kanske är du en av dem eller känner någon som är det. Frågor om traditioner och regler är alltid under diskussion. Just nu har flera aktuella exempel debatterats där flickor förskjutits, skadats eller till och med dödas för att de vägrar lyda sitt lands traditioner om bland annat avhållsamhet och konvens- äktenskap.

★ Diskutera gärna med utgångspunkt i filmens problematik de här frågorna. Hur lever man i ett nytt land? Måste man ta hänsyn till gamla traditioner eller är det bättre att försöka anamma det nya sättet

Alexander Skarsgård och Sara Sommerfeld i rollerna som kärleksparet Johan och Nazli.

att leva? Är det möjligt att kombinera sina gamla livsstil med det svenska levnadssättet. Hur ser ni på kärlek och äktenskap. Är det föräldrarnas sak, och tror ni att det stämmer det, som Abbas säger i filmen, att kärlek växer fram med tiden?

PRODUKTIONSUPPGIFTER

Manus: Reza Bagher, Nathalie Drago
Regi: Reza Bagher
Foto: Håkan Holmberg
Klippning: Stefan Sundlöf
Scenografi: Åsa Isacsson
Kostym & mask: Maria Malmgren

I ROLLERNA

Nazli – Sara Sommerfeld
Abbas – Said Oveissi
Mahlin – Aminah Al Fakir
Hamid – Rafael Edholm
Johan – Alexander Skarsgård

TEKNISKA UPPGIFTER

Speltid: 105 min
Format: Vidfilm
Ljudsystem: Dolby SR
Censur: 11 år
Svensk premiär: 27 oktober 2000

DISTRIBUTION

Sonet Film, Box 20105, 161 02
Bromma, tel: 08-555 24 800, fax 28 58
34 www.sonetfilm.se